

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	3
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	5
2. Översikt av strategisammanhanget	6
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	6
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	8
3. Resultatredovisning	9
3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling	10
3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/ DCFTA) (ÖST)	10
3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.	11
3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstatad.....	12
3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet	12
3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	13
3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard	14
3.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel.....	15
3.2.5 Mål 7: (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår	15
3.2.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring	16
3.2.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val	16
3.2.8 Mål 10: Friare och mer oberoende media.....	17

3.2.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering.....	18
3.2.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv	18
3.2.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna	19
3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar	20
3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi	20
3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle	21
3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi	21
4. Implikationer	22
5. Bilaga 1: Rapport P6 finansiellt år 2020.....	1

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategi-genomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bland annat analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (till exempel rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnernöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Strategin för Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet omfattar totalt 11 bilaterala (Albanien, Armenien, Belarus, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Kosovo, Moldavien, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina) och ett regionalt fönster. Inom strategin finns totalt tre stödområden och 16 mål. Varje landfönster arbetar mot alla eller ett urval av målen och har en separat årlig rapportering till UD och dessutom finns en rapportering som täcker det regionala samarbetet. Föreliggande rapport täcker således endast ett det bilaterala fönstret för Moldavien. Strategin gällde ursprungligen för perioden 2014-2020, men har förlängts tom 2021.

	Mål ³	Portfölj ⁴
Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling		
1. Länderna uppfyller i högre grad uppfyller EU:S krav för (AA/ DCFT A). (ÖP)		
2. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag		
Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat		
3. En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet		
4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet och minskad korruption		
5. Ett mer effektivt rättsväsende i enlighet med europeisk standard		
6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel		
7. (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår (ej relevant för Moldavien)		
8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle		
9. Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande		
10. Friare och mer oberoende media		
11. Åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering		
12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv		
13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna		
Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar		
14. EU:s regelverk och int. överenskommelser för miljö, klimat och energi		
15. Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle		

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

16. Mer hållbar samhällsservice som vatten och avlopp, avfallshantering, energi

2. Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp: 8 922 MSEK ⁵	Utbetalat belopp hittills: 9 072 MSEK, varav 747 miljoner SEK i Moldavien	Antal insatser 2020: 47
--	--	-----------------------------------

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Moldavien är ett lägre medelinkomstland med en BNP per capita på 4,500 USD⁶ vilket placerar landet som ett av de fattigaste i Europa⁷. Covid-19-pandemin och svår torka drabbade landet hårt under förra året, och den tidigare tillväxten på fyra procent per år har under 2020 vänts till en nedgång på cirka sju procent⁸. Tillväxttakten innan pandemin ansågs vara för låg för att Moldavien skulle hinna ifatt EU-länderna i Östeuropa, och med 2020-års tillbakagång kommer klyftan att bli större.

Den ekonomiska tillväxten innan pandemin tillskrevs ökad privat konsumtion, som delvis drevs av höjda löner och pensioner men framförallt av remitteringar, vilka har minskat under pandemin. Hotell, restaurang och turism samt lättindustri (textil, läder), och jordbrukssektorn är bland de ekonomiskt hårdast drabbade branscherna, medan tung industri och IT har klarat sig bättre.

Med ett konstant högt antal smittade har hälso- och sjukvårdssystemet, som redan innan pandemin var kraftigt underutvecklat, satts under hårt tryck med överbelagda sjukhus och bristande resurser.

Moldavien har gjort vissa, om än begränsade, framsteg i att nå de Globala målen, framförallt i fråga om att utrota fattigdom, förbättra arbetsvillkor och stimulera ekonomisk tillväxt, bekämpa klimatförändringar och främja det globala partnerskapet. Stora utmaningar kvarstår på samtliga områden men särskilt inom utbildning, vatten och sanitet, minskad ojämlikhet, hållbar konsumtion och produktion, ekosystem och biologisk mångfald och fredliga och inkluderande samhällen⁹. Moldaviens utvecklingsstrategi "Moldova 2030" uppdaterades under 2020 och parlamentet förväntas godkänna den inom kort.

Bristande social jämlikhet manifesteras i grupper utsatthet för multidimensionell fattigdom. Speciellt kvinnor och barn på landsbygden, personer med funktionsnedsättning, den romska befolkningen samt hbtqi-personer riskerar att bli lämnade utanför¹⁰. Diskrimineringen mot dessa grupper är utbredd, och deras representation i beslutsfattande positioner är låg. Vidare är könsbaserat våld och våld i hemmet ett stort problem, vilka under covid-19-pandemin har blivit mer akut¹¹. Kvinnor har drabbats hårdare privatekonomiskt av pandemin än vad män gjort, inte minst då kvinnor utgör en majoritet av de som

⁵ Totalt strategibelopp för hela den regionala strategin.

⁶ 2019 figures. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2019&locations=MD&start=2013> (2021-01-27)

⁷ <https://www.worldbank.org/en/country/moldova/overview> (2021-01-30)

⁸ WorldBank Moldova. 2020. Economic Update.

<https://www.worldbank.org/en/country/moldova/brief/moldova-economic-update>

⁹ Republic of Moldova, 2020, Voluntary National Review Progress Report. s. 7

¹⁰ Embassy of Sweden Chisinau, August 2018. "Multidimensional Poverty Analysis – Moldova 2018" och United Nations Moldova Common Country Assessment discussion on Leave no one behind, November 2020

¹¹ UN Women. 2020. Assessment of COVID-19 impact on gender roles.

har anställning inom låglöneyrken. Pandemin har slagit hårt mot redan utsatta grupper och ökat klyftorna i samhället.

Moldavisk politik har under flera år präglats av turbulens och instabilitet med frekventa byten av regeringar. De olika regeringarnas prioriteringar ändras ofta och politikens volatilitet medför att lagar, regelverk, strategier och andra ramverk blir fördröjda och saknar förankring. Reformen av rättsväsendet och offentlig förvaltning samt bekämpning av korruption är särskilt drabbade. 2020 valdes Maia Sandu (från partiet PAS) med god marginal till landets president med en kampanj fokuserad på korruptionsbekämpning, ekonomisk utveckling och närmare relationer med EU och Moldaviens grannländer. Reformviljan upplevs som genuin, men presidenten har begränsad makt och är beroende av regeringen och parlamentet för resultat.

Genom Associeringsavtalet mellan EU och Moldavien och inom ramen för frihandelsavtalet med EU (DCFTA) har Moldavien utlovat att genomföra långtgående reformer, men i praktiken har inte mycket hänt.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext¹²

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 1,9%	Strategins andel av det totala biståndet utgör: 4,7%
Gemensamma EU-strategin Single Support Framework gällde 2017-2020 och den nya Multiannual Indicative Programme för 2021-27 ¹³ . Status på EU-gemensamprogrammering/WBT: Sverige för en aktiv roll i EU:s strategi för gemensam styrning av utvecklingssamarbetet i Moldavien.	
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) i MUSD är: EU (149,0), Rumänien (40,0), USA (35,7), Sverige (16,2), Schweiz (13,7)	Sverige är den fjärde största givaren (MUSD 16,2). Av EU MS är Sverige den andra största givaren.
EU-delegerat samarbete: Avtal med EU om total EUR 6,8 miljoner för fyra år ingicks under 2020.	

Det totala biståndet till Moldavien uppgick 2019 till nästan 350 miljoner dollar, en markant ökning från tidigare år¹⁴. Biståndsmedlen utgör strax under två procent av landets BNP. Sverige är fjärde största biståndsgivaren, och den andra största bland de 18 EU-länder som är aktiva i Moldavien, efter grannlandet Rumänien¹⁵.

Sveriges reformsamarbete möter väl de prioriteringar som Moldavien fastställt i den nationella strategin *Moldova 2030* och adresserar Globala mål där framsteg är bristfälliga.¹⁶ Sverige är sedd som en pålitlig partner och har en god relation med den moldaviska regeringen och med statliga organisationer. En konstruktiv och nära dialog förs även inom områden där reformprocesserna går

¹² [Workbook: OECD DAC Aid at a glance by recipient_new \(tableau.com\)](#) (2021-02-20) Den senast uppdaterade informationen om givarkontexten är från 2018-2019 och reflekterar därmed inte 2020. Valutakurs februari 2021: 1 USD = 8,3 SEK

¹³ För ytterligare information, se [Moldova | European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations \(europa.eu\)](#)

¹⁴ Workbook: OECD DAC Aid at a glance

¹⁵ [Workbook: OECD DAC Aid at a glance by recipient_new \(tableau.com\)](#) (2021-02-20)

¹⁶ SDGs 4, 6, 10, 12, 15, och 16. Republic of Moldova. 2020. Voluntary National Review Progress Report. s 7

långsamt, såsom rättsväsendet, transparens, oberoende media och jämställdhet. Vidare för Sverige en nära dialog med de viktigaste biståndsaktörerna och är en aktiv deltagare i samordningsplattformar, som under 2020 även inbegrep covid-19 relaterade mekanismer och *Team Europa* samarbete. De flesta biståndsaktörerna i landet har, precis som Sverige, EU-närmande som övergripande målsättning och formar sina insatser i stor utsträckning utefter reformviljan hos den moldaviska regeringen. Stöd från EU är bundna till strikta villkor kopplade till den socio-ekonomiska utvecklingen, demokratiska principer och miljöfrågor. Sveriges aktiva roll och goda partnerskap med EU-delegationen har under det gångna året utvecklats ytterligare genom delegerade medel som Sida erhållit för ett projekt inom marknadsutveckling och innovation. Ytterligare diskussioner om delegerade medel för ett myndighetssamarbete med Strålskyddsmyndigheten inom säker hantering av kärnavfall pågår.

Utöver Moldaviens egen utvecklingsstrategi, de Globala målen och EU:s strategi för gemensam styrning, är FN:s strategi ett viktigt ramverk för Sveriges arbete i Moldavien. Sverige är den fjärde största finansieringskällan till FN i Moldavien¹⁷ och stödjer FN:s arbete främst inom demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet och för initiativ i Transnistrien. Runt en tredjedel av det svenska stödet allokerades till FN under 2020. Sverige är enda givaren av kärnstöd till civilsamhällets organisationer i Moldavien och är en viktig partner till dessa aktörer. Ett brett och väl fungerande samarbete med civilsamhällets organisationer har skapat en bra grund för påverkansarbete inom demokrati, mänskliga rättigheter och miljö/klimat. En fjärdedel av de finansiella medlen under det gångna året tilldelades partner inom det civila samhället.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Regelbundet utbyte mellan kollegor och partner inom de regionala och bilaterala insatserna bidrar till starka synergier och möjligheter för kompletterande aktiviteter. Rapporten *Innovations Policy Outlook*¹⁸ kan vara användbar inom digitaliserings- och innovationsarbetet under stödområde ett, och aktiviteter som *Chisinau Energy Efficiency for Public building* och *Chisinau Solid Waste Management* under *Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership (E5P)* är bra komplettering till stödet under stödområdet tre. Under slutet av 2020 deltog personal från Sidas nya regionala marknadsutvecklingsprogram¹⁹ i en serie workshops om systeminnovation ledda av organisationen Climate-Kic i samarbete med Sida Globen. Resultatet är en gemensam avsiktsförklaring och ingångspunkter för systemförändring inom miljö- och klimatsektorn.

Det nära samarbetet mellan UD:s och Sidas personal på ambassaden fortsatte under 2020 och medförde att svenska prioriterade frågor hade god synlighet.²⁰ UD:s stöd och Sidas bilaterala insatser kompletterade varandra väl, till exempel inom covid-19, inför valövervakning, och arbete med media samt inför fortsatt arbete inom OSSE-ordförandeskapet. Strategiskt arbete inom Bredare Ekonomiska Relationer var utmanande under det gångna året främst då intresset för Moldavien som marknad är generellt svagt, vilket pandemin försvårade ytterligare. Ett exempel på medverkan från svenska aktörer var under *Moldova Fashion Conference*²¹ då fyra svenska experter bidrog med sina erfarenheter för att främja hållbart mode och cirkulär textilindustri. I ambassadens främjandearbete återfinns också miljö-

¹⁷ Efter EU, UN Core Funds, och Schweiz. United Nations Moldova. 2020 Country Common Assessment email

¹⁸ UNECE Promoting Innovation in Eastern Europe (12333)

¹⁹ Helvetas Regional MSD East/WB 2020-22 (14073)

²⁰ Hashtags som använts är #swedishsupport, #SwedeninMoldova, #finantaresuedeza

²¹ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

och hållbarhetsfrågor som när det svenska företaget Oriflame, Sveriges partner EcoContact²² och kollegor från ambassaden diskuterade hållbar utveckling genom livestream på sociala media.²³

För finansiell information se Bilaga P6 BISI Rapport – Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation) samt OpenAid.

3. Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå²⁴

Det svenska bilaterala reformstödet till Moldavien uppgick till 120 miljoner svenska kronor under 2020. Insatserna utvecklades väl och portföljen har anpassats utefter de behov, prioriteringar och möjligheter som getts. Covid-19-pandemin medförde stora utmaningar för Moldavien och därmed även för reformsamarbetet och de partner ambassaden arbetar med. Några större förändringar behövdes dock inte göras och i stort sett alla insatser har kunnat fortsätta med vissa anpassningar, så som ökad användning av digitala verktyg.

För att öka *ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling* samfinansierar och samarbetar Sverige främst med USAID, UK Aid, EU, EBRD och andra större aktörer. Insatserna är inriktade på att öka konkurrenskraften hos små- och medelstora företag; främja kvinnligt företagande; innovation och digitalisering; och anpassningar till EU:s regelverk och inspektions- och tillståndssystem. Totalt allokerades 45% av stödet till detta resultatmål under 2020. Genom delegerade medel från EU till Sida för EU4Moldova: Startup City Cahul, har reformarbetet stärkts ytterligare inom innovation och digitalisering under 2020.

Sverige är en uppskattad och väl ansedd aktör inom *stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat* i Moldavien. Under hela reformstrategins tid har minst hälften av de finansiella medlen tilldelats dessa områden och manifesterar de svenska prioriteringarna inom rättsväsendet, hbtqi-personers rättigheter, oberoende media, jämställdhet, och fredliga inkluderande samhällen. Detta görs främst genom kärnstöd till civilsamhället och till FN-organisationer. Kontaktytor med aktörer i Transnistrien, som byggts upp genom många års reformsamarbete, bidrar positivt till möjligheterna att verka för stärkandet av svenska prioriteringar, såsom jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige har hög trovärdighet i dessa frågor, också i Transnistrien där det ofta är svårare att tränga igenom med denna typ av insatser. Därtill har myndighetsutbyten mellan Skatteverket och Polismyndigheten och deras respektive moldaviska motsvarigheter genomförts.

Inom det tredje stödområdet som avser att *förbättra miljön och begränsa klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar*, ligger fokus på stöd till civilsamhället för ökad miljömedvetenhet och engagemang, samt till UNDP. 6% av det bilaterala stödet gick till stödområdet under 2020 och kompletteras väl av regionalt stöd inom miljö- och energiinfrastuktur.

²² Core support EcoContact (12043)

²³ [Sustainable Practices: Here and Now! - Sweden Abroad](#) Live stream på Facebook 27 november 2020

²⁴ För mer information om arbetet i Moldavien, se <https://www.swedenabroad.se/en/about-abroad-for-swedish-citizens/moldavien/development-cooperation/>

Sverige har en tydlig miljöprofil och insatserna får bra genomslag. Miljöaspekter integreras i de andra resultatområden som till exempel *Digital Park*, den första byggnad i Moldavien som går igenom processen för att bli ”*Green Certified*” eller miljöcertifiering inom textil- och modeindustrin²⁵.

3.1 Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

3.1.1 Mål 1: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s krav för att ingå och tillämpa associeringsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden (AA/DCFTA) (ÖST)

Strategimål

Den moldaviska regeringen prioriterar ekonomisk utveckling vilket också reflekteras i deras framsteg inom Globala målen 1 och 8. En rad lagändringar för att öka makroekonomisk stabilitet har genomförts. Reformen har gjorts i banksektorn vilket varit ett krav för att kunna erhålla stödprogram från bland annat IMF. EU är Moldaviens viktigaste handelspartner och står för 54% av totala handeln, medan Ryssland och Kina står för 10% respektive 7% av handeln. Handel mellan EU och Moldavien ökade med 20% mellan 2016 och 2018, och antalet företag i Moldavien som exporterar till EU ökade med 9%.²⁶ Även för Transnistrien är den europeiska marknaden viktig då mer än hälften av exporten går till EU och runt 20% till Ryssland. Transnistrien importerar också mer från EU (45%) än från Ryssland (15%).²⁷ Investeringsklimatet i Moldavien är utmanande, främst på grund av brister inom rättsväsendet och den omfattande korruptionen i landet. Moldaviens system för offentlig upphandling har förbättrats för att uppfylla EU:s krav men även om den primära lagstiftningen är väl anpassad till internationell standard, så är sekundärlagstiftningen delvis föråldrad och kräver en revidering²⁸. Pandemin drabbade ekonomin hårt, samtidigt var den en katalysator för vissa processer som till exempel att förbättra lagstiftningen inom e-handel och *Roadmap of eCommerce* togs fram.

Portfölj

Portföljen är fortfarande relevant och har visat flexibilitet för att bemöta de förändrade behoven som pandemin har medfört. Till exempel har AdTrade²⁹ genomfört aktiviteter med fokus på återvändande migranter. Moldova Competitiveness Project (MCP)³⁰ demonstrerade sin viktiga roll genom att stödja dialogen mellan små och medelstora företag (SMF), nationella branschorganisationer och regeringen; Insatsövergripande samarbete som mellan EBRD³¹, MCP³² och IFC³³ bidrog till gemensamma intresseområden som *Roadmap of eCommerce*.

²⁵ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020) Year 5 Annual Report. UM2016/31677/CHIS-82

²⁶ EU. 2018. 20 Deliverables for 2020 – Monitoring State of Play 2018. s. 3

²⁷ EUBAM. November 2020. Transnistria Foreign Trade Activity.

²⁸ World Bank Group. 2020. Assessment of the public procurement system Volume I - Main report, 30 August 2020, DI ver. 5

²⁹ UNDP Building Capacities for Trade Transnistria 2019-2022 (12217)

³⁰ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

³¹ EBRD Women in Business Programme Moldova (55120031)

³² USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

³³ IFC Moldova Business Investment Climate Phase III (13823)

3.1.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin.

Strategimål

Mikro-, små och medelstora företag (MSMF) representerar 95% av de privata företagen och sysselsätter 60% av befolkningen. På grund av pandemin har många varit tvungna att lägga ner sin verksamhet och därmed har familjer förlorat sin inkomst. Industriproduktionen minskade i jämförelse med föregående år³⁴ och pandemin medförde även avbrott i arbetsuppgifter, arbete utfördes på distans, och deltidarbete infördes³⁵. Ökad inhemsk turism och lättnader i restriktioner medförde att hotell- och restaurangsektorn återhämtade sig något under den senare delen av året, även om pandemin generellt slog hårt mot denna bransch. IT-sektorn klarade sig relativt bra då deras verksamhet flyttades online³⁶ och andra branscher utökade sin digitalisering.

Portfölj

I genomförandet av portföljen ser vi insatsöverskridande initiativ som till exempel genom det strategiska stödet till UN Women³⁷ där svenska medel säkerställde skyddsutrustning till socialarbetare och skyddade boenden³⁸. Skyddsutrustningen producerades lokalt av företag som till viss del har fått stöd genom MCP³⁹. Sammantaget kunde 4200 arbetstillfällen inom textil-företag säkras när företagen ställde om sin produktion.⁴⁰ Dessutom togs online-verktyg för företag och e-handel fram inom MCP⁴¹ och Tekwill⁴². Vidare lanserades det första nationella programmet för att stödja entreprenörskap genom Tekwill. För att bemöta utmaningar som mikro-, små och medelstora företag står inför från båda sidorna av floden Nistru, erbjöds en serie kurser för exportörer där deltagarna hade möjlighet att få vägledning för sina affärsidéer och hitta nya nischer på marknaden⁴³.

Under året utvecklades det svenska innovationsarbetet ytterligare med en ny insats, EU4Moldova: Startup City Cahul⁴⁴ som finansieras av EU-delegerade medel till Sida. Projektpersonal rekryterades, partnerskap etablerades och beslutsfattande entiteter grundades; med de genomförande strukturerna nu på plats fortsätter projektet med aktiviteterna för att stärka den ekonomiska utvecklingen och etablera det regionala innovations- och teknikcentret i Cahul.

³⁴ <https://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/presscenter/articles/2020/suedia-i-pnud-susin-intreprinderile-mici-i-mijlocii-s-depeasc-c.html> (2020-09-10)

³⁵ <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=en&idc=168&id=6749> (2020-09-10)

³⁶ PwC/AmCham Moldova (2020), presentation Impactul pandemiei COVID-19 asupra activitatii companiilor din Moldova: realitati, asteptari, actiuni

³⁷ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

³⁸ En video kan ses här <https://www.facebook.com/watch/?v=250110682733580>

³⁹ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020), finansieras av Sverige, USAID och UK

⁴⁰ Epost UM2016/31677/CHIS-86

⁴¹ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

⁴² ICT Excellence Center ICTEC/Tekwill (55120002)

⁴³ UNDP Building Capacities for Trade Transnistria 2019-2022 (12217)

⁴⁴ EU4Moldova Startup City Cahul (13797). En video om projektet kan ses här <https://www.youtube.com/watch?v=RsCiXQewmoc>

3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstatad

3.2.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Strategimål

Bedömningen av detta strategimål är att utvecklingen gick bakåt under 2020. Under pandemin har statliga myndigheter varit funktionsdugliga men med begränsningar. Undantagstillstånd utlystes under de två första månaderna, följt av ett nationellt hälsnödläge som fortfarande är i kraft 2021. Under början av pandemin var myndigheterna delvis stängda, offentliganställda var delvis på betald ledighet, skolorna stängdes och öppnades först inför det nya läsåret i september. Hälso- och sjukvårdsinrättningar har satts under hårt tryck. Stängningen av skyddsboende för kvinnor och barn på grund av pandemin var oroväckande men dessa kunde öppnas igen. Pandemin har förstärkt bristerna i den offentliga sektorn och ökat vissa gruppers sårbarhet. Moldaviens strategi för Polisreform tog slut utan att en ny har antagits.

Portfölj

Portföljen möter inte fullt de behov som ökat som konsekvens av pandemin; och bedöms därmed som gul. Reformsamarbetet i Moldavien är fortfarande begränsat vad det gäller stöd till moldaviska myndigheter. I nuvarande skede av genomförandet av den svenska reformstrategin, de insatser som finansieras, och den roll som Sverige har inom utvecklingssamarbetet i Moldavien så anses dock portföljen som relevant och inom de resurser och möjligheter som finns.

Portföljen fokuserar på myndighetssamarbete mellan polismyndigheter⁴⁵ och skatteförvaltning⁴⁶ i Moldavien och Sverige (se även mål 4). Stödet till polismyndigheten stod inför ett stort antal utmaningar på grund av pandemin, samt att insatsen kom till ett slut under året. Arbetet med skattereformen⁴⁷ fortsatte med vissa aktiviteter online och med en intensifiering när projektledaren kunde återvända till Moldavien. Andra projekt som arbetar med en offentlig administration är till exempel projektet om nukleär Avfallshantering⁴⁸ (se även mål 14), samt MCP⁴⁹ och Tekwill⁵⁰ (se även mål 1 och 2) som, i samarbete med utbildningsministeriet, genom ”Future classroom” möjliggör skolgång online. Insatsen för att förbättra samarbetet mellan Chisinau och Comrat⁵¹ (se även mål 13) har aspekter av stöd till offentliga förvaltningar och under året genomfördes aktiviteter som gav en grund för ökad förståelsen för vad som utgör decentralisering och väl fungerande autonomier⁵².

⁴⁵ Police Reform Support in Moldova (55120028)

⁴⁶ Tax Reform II Moldova (12177)

⁴⁷ Tax Reform II Moldova (12177)

⁴⁸ Radioactive Waste Management Moldova (13663)

⁴⁹ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

⁵⁰ ICT Excellence Center ICTEC/Tekwill (55120002)

⁵¹ Strengthening Capacities for a Better Functioning Gagauz Autonomy in MD '19-'21 (13292)

⁵² Gagauzia Dialogue News Letter July – August 2020.

3.2.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Strategimål

Som nämnts under Mål 3, offentlig verksamhet och statliga myndigheter har utfört sitt arbete med lägre kapacitet och färre resurser, och även detta mål anses ha gått bakåt. Stängningen av skolor och utbildning som flyttades online har påverkat barn, unga och deras familjer generellt, men ännu mer barn i fattiga hushåll. De mest utsatta har saknat tillgång och utrustning för skolgång online, trots att Moldavien har hög täckning och tillgänglighet till internet. Hälso-och sjukvårdssystemet kämpar med dålig infrastruktur och utrustning samt brist på vårdpersonal, särskilt på lokal nivå. Det har rapporterats om selektiv tillämpning av de restriktioner som har införts, såsom böter som utfärdas till fattiga människor men där rikare personer, politiker eller kyrkans representanter har lyckats undkomma⁵³. En studie⁵⁴ visar att mer än hälften av personer med funktionsnedsättning känner sig ekonomiskt och socialt påverkade av covid-19-pandemin. Nästan 50% av de svarande sa att de inte hade tillgång till information om pandemin och kände mer oro⁵⁵. Inga omfattande åtgärder har vidtagits för att ta itu med korruptionsproblematiken som genomsyrar moldaviska samhället. Under året dömdes inga högt uppsatta tjänstemän för korruption och fall hänvisades till andra domstolar eller sköts upp.⁵⁶

Portfölj

Portföljen anses delvis relevant eftersom, som även nämns under mål 3, insatserna är delvis relevanta för de förändringar som skett till följd av pandemin och inom de ramar Sverige har att agera. För att bemöta behoven av utsatta grupper och uppfylla principerna om icke-diskriminering och allas lika rättigheter att tillgå offentliga tjänster av bättre kvalitet, organiserade UN Women⁵⁷ möten för lokala offentliga institutioner och icke-statliga organisationer för att diskutera jämställdhetsinitiativen under och efter pandemin. East Europe Foundation (EEF)⁵⁸ arbetade med utsatta grupper och noterar att regeringen har brustit i att hantera utsatta gruppers situation under pandemin⁵⁹. Dialoger med icke-statliga organisationer som representerar utsatta grupper genomfördes för att ta fram policydokument inför liknande kriser i framtiden. Vidare har personer inom utsatta grupper fått, genom EEF, sysselsättning inom sociala företag som producerar skyddsutrustning. Under rapporteringsperioden startades insatsen *“Strengthening Efficiency of and Access to Justice in Moldova”*⁶⁰. Det övergripande målet för projektet är att bidra till en effektivisering av rättsväsendet och förbättrad tillgång till rättslig

⁵³ <https://www.ziarulnational.md/video-igor-dodon-mai-presus-de-lege-acesta-ii-asigura-pe-preoti-ca-nu-vor-fi-amendati-chiar-daca-daca-acesta-ar-incalca-restrictiile-impuse-pe-timp-de-pandemie-amenzi-nu-o-sa-fie-baieti-asta-nu-dati-in-direct/> (2020-09-10). Författningsdomstolen förklarade böterna icke-konstitutionella: <https://www.jurnaltv.md/news/9917e2cb90b998ac/curtea-a-decis-amenzile-aplicate-persoanelor-fizice-in-timpul-pandemiei-de-covid-19-sunt-neconstitutionale.html> (2020-09-10)

⁵⁴ genomförd av Alliance of Organisations working with the disabled people (AOPD) (partnerorganisation med Individuell människohjälp) och Keystone Human Services International Moldova Association (KHSIMA)

⁵⁵ https://www.ipn.md/ro/impactul-pandemiei-covid-19-asupra-persoanelor-cu-dizabilitati-studiu-7967_1073622.html (2020-09-10)

⁵⁶ Moldova Explained by ZdG 12/14/2020

⁵⁷ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

⁵⁸ Core Support EEF (10222)

⁵⁹ The final report is yet to be published. Draft report and findings shared with Swedish Embassy.

⁶⁰ Strengthening Efficiency of and Access to Justice in Moldova 2020-2022 (55030228)

prövning för män och kvinnor, särskilt för utsatta och marginaliserade grupper. Projektet stöder främst mål 5 men med det särskilda fokuset på marginaliserade grupper och deras tillgång till tjänster är det också viktigt att lyfta fram denna insats som en del av detta mål.

3.2.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard

Strategimål

Utmaningarna inom rättsväsendet kvarstår och pandemin har lett till att utvecklingen inom detta strategimål har gått något bakåt. Domstolar var öppna under året men det fanns brister i tillämpandet av de åtgärder och restriktioner som stipulerades. Detta resulterade i att människor smittades och tillgången till rättegång minskade⁶¹. Moldaviens fängelsesystem är överbefolkat. Covid-19-pandemin påverkade fångarnas situation då det fanns restriktioner för försvarare att besöka fängelserna och begränsningar för anhöriga att överlämna förnödenheter som mat och hygienprodukter. Moldavien respekterar inte rätten till hälsa och har hittills inte agerat på rekommendationerna från FN:s kommitté mot tortyr⁶². Civilsamhällets organisationer och ombudsmannen har varnat regeringen om riskerna och bristerna i rättsväsendet.⁶³ Inga verkliga framsteg har setts när det gäller att utreda frågor kring finansiering av tidigare politiska kampanjer, penningtvätt inom banksystemet och andra uppseendeväckande fall.⁶⁴ Även personer inom rättsväsendet anser att korruption inom dessa institutioner är utbredd och har inte förbättrats sedan 2011⁶⁵. Ett framsteg att notera är den nya strategin för reform av rättsväsendet som godkändes av parlamentet under 2020⁶⁶.

Portfölj

Portföljen utvecklas bra, särskilt med den nya insatsen "*Strengthening Efficiency of and Access to Justice in Moldova*"⁶⁷. Projektet genomförs av UNDP i samarbete med lokala civilsamhällets organisationer i fyra regioner i Moldavien och avser att förbättra möjligheterna att nyttja rättsväsendet. Genom reformsamarbetet är lokala partner engagerade i policyarbete, genomförandet av studier och *advocacy* arbete. Legal Resource Center i Moldavien⁶⁸ deltog aktivt i processen med strategin för reform av rättsväsendet⁶⁹ och organiserade en rad olika evenemang som bland annat *Justice and Anticorruption Forum* med mer än 5000 personer som följde mötet online. Mänskliga rättighetsprojektet i Transnistrien⁷⁰ hade vissa utmaningar att utföra sina aktiviteter i och med att de facto-myndigheterna införde begränsningar att resa in och ut ur regionen. Ändå kunde vissa aktiviteter genomföras online för att stärka kapaciteten av rättighetshavarna och har hjälpt utsatta grupper.

⁶¹ <https://moldova.europalibera.org/a/justitia-pe-timp-de-pandemie/30499860.html> (2020-09-10)

⁶² <https://moldova.europalibera.org/a/30738098.html> (2020-09-14)

⁶³ <https://gazetadechisinau.md/2020/05/22/risc-sporit-de-transformare-a-penitenciarelor-in-focare-de-covid-19/> (2020-09-10)

⁶⁴ <https://www.jurnal.md/ro/news/9b2629af3afc68f5/o-noua-scrisoare-deschisa-de-la-morari-catre-stoianoglo-institutia-procuraturii-nu-are-investigatii-de-rezonanta.html> (2020-09-15)

⁶⁵ Legal Resources Centre from Moldova (LRCM). 2020. Corruption Survey Summary. s.5 <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/12/2020-12-16-LRCM-survey-summary.pdf>

⁶⁶ [Parlamentul a aprobat Strategia pentru asigurarea independenței și integrității în sectorul justiției pentru anii 2021-2024. Proiectul a fost votat de PSRM și „Pentru Moldova” – Ziarul de Gardă \(zdg.md\)](#) (2020-11-30)

⁶⁷ Strengthening Efficiency of and Access to Justice in Moldova 2020-2022 (55030228)

⁶⁸ Preparatory support CRJM (10277)

⁶⁹ <http://ipre.md/2020/05/19/opinie-preliminara-cu-privire-la-proiectul-strategiei-pentru-asigurarea-independentei-si-integritatii-sectorului-justitiei-2020-2023/> (2020-09-14)

⁷⁰ One UN Joint Action in Human Rights in the Transnistrian region 2019-2022 (III) (12719)

3.2.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Strategimål

Moldavien har inte ratificerat Istanbulkonventionen men under rapporteringsperioden röstades ändringar av strafflagen och familjelagen relaterade till våld mot kvinnor och flickor igenom. I övrigt har utvecklingen inom detta strategimål gått bakåt. Ungefär hälften av kvinnorna är oroade för våld i hemmet⁷¹ och restriktioner så som ”lockdown” på grund av pandemin, resulterade i ökat våld i hemmet⁷². Våld i hemmet är dubbelt så högt bland kvinnor i hushåll med personer med funktionsnedsättning och bland romska kvinnor⁷³. Begränsningar som infördes under pandemin skapade svårigheter att få tillgång till skyddat boende och andra stöd, till exempel när kollektivtrafiken stoppades och begränsade kvinnors rörlighet. Pandemin har resulterat i att tidigare försummade frågor nu uppmärksammas. Till exempel ignorerades tidigare förslag om beredskap, rutiner och arbetssätt under nödsituationer, med argumentet att tillvägagångssätt för att hantera fall av våld i hemmet borde vara identiska oavsett situation och omständigheter.⁷⁴

Det finns rapportering om att politiker, präster och journalister har haft ett ökat oansvarigt och aggressivt språk under pandemin. Detta anses förvärpa främlingsfientlighet och segregation⁷⁵.

Portfölj

UN Women⁷⁶ omprioriterade sina aktiviteter och kunde möta det uppkomna behovet av att stödja kvinnor som utsatts för våld under pandemin. UN Women har fortsatt att vara en stark röst för kvinnors rättigheter i Moldavien och har genomfört flera analyser som dokumenterar kvinnors situation och våld i hemmet samt arrangerat diskussioner som Democracy Talks⁷⁷. Dessutom har portföljen kärnstöd till organisationer inom det civila samhället⁷⁸; organisationer som bidrog till en alternativ rapport till UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), utbildning av personal inom rättsväsendet om våld i nära relationer, och stöd till kvinnor och andra utsatta grupper både i Chisinau och andra regioner av Moldavien.

3.2.5 Mål 7: (VBT) En mer demokratisk och effektiv poliskår

Gäller ej Moldavien

⁷¹ UN Women (2020) Assessment of COVID-19 impact on gender roles.

⁷² 160 fler kontaktförbud utfärdades under 2020 i jämförelse med motsvarande period förra året <https://moldova.unwomen.org/en/noutati-si-evenimente/noutati/2020/08/gbv-rapid-assessment> (2020-08-28)

⁷³ UN Women (2020) Assessment of COVID-19 impact on gender roles. s.27

⁷⁴ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

⁷⁵ <https://balkaninsight.com/2020/04/30/pandemic-fires-hate-speech-in-moldova/?nocache> (2021-02-10)

⁷⁶ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

⁷⁷ <https://moldova.unwomen.org/en/noutati-si-evenimente/noutati/2020/05/democracy-talks> (2021-02-01)

⁷⁸ Core support Artemida 2020-2023 (14349), Core support Women's Law Center 2020 -2022 (14147), Core support GenderDoc-M (11906)

3.2.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring

Strategimål

Den moldaviska regeringen har fått viss kritik relaterad till hur pandemin har hanterats och förtroendet för politiska partier och offentliga institutioner förblir lågt. Presidentvalet hölls som planerat i november med ett för Moldavien högt valdeltagande. Kampanjande inför valet hölls både online och i traditionell mening med sammankomster, dörr-till-dörr-möten, samt tryckt material. I Transnistrien fanns indikationer på köp av röster och bussning av röstberättigade. I juni godkändes en ny lag om icke-statliga organisationers medverkan i politiska processer så som övervakning av val och att organisera debatter men att dessa organisationer inte fick kampanja för kandidater.⁷⁹ Covid-19-pandemin påverkade organisationer inom det civila samhället vad det gäller begränsningar i sammankomster, personliga möten samt många såg en tillbakagång av ekonomiska medel.

Portfölj

Sveriges stöd för ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring har ett starkt fokus på kärnstöd och samarbete med organisationer inom det civila samhället. Under 2020 fick nio organisationer kärnstöd⁸⁰. Vissa av dessa organisationer har processer för att vidarebefordra medel till mindre och lokala aktörer, vilket förankrar det svenska reformsamarbetet även utanför huvudstaden och stärker det civila samhällets engagemang. East Europe Foundation (EEF)⁸¹ fortsätter sitt arbete inom området fria och rättvisa val samt stöd till kvinnliga kandidater och kvinnor som väljs i lokala myndigheter.

3.2.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Strategimål

Efter det kritiserade valsystemet som infördes 2017 har Moldavien nu återgått till ett proportionellt valsystem.⁸² Den nya lagen om icke-statliga organisationer som nämns under mål 8, anses bidra positivt även till detta mål. Presidentvalet som hölls i slutet av 2020 förlöpte utan några större ifrågasättande och resulterade i att Moldaviens första kvinnliga president valdes.

⁷⁹ <https://balkaninsight.com/2020/06/12/moldova-adopts-ngo-law-releases-eu-financial-aid/> (2020-07-25)

⁸⁰ Core support EEF (10222), Football schools, CCPA and FMF (10252), Core support GenderDoc-M (11906), Core support Expert Grup (12041), Core support EcoVision (12042), Core support EcoContact (12043), Core support Legal Resource Centre Moldova (LRCM) (12136), Core support Women's Law Center 2020 -2022 (14147), Core support Artemida 2020-2023 (14349). Vidare information om dessa organisationers aktiviteter och resultat kan hittas här <https://www.swedenabroad.se/sv/utlandsmyndigheter/moldavien-chisinau/aktuell/nyheter/fantastiska-resultat-f%C3%B6r-v%C3%A5ra-civilsamh%C3%A4llspartners-under-2020/>

⁸¹ Core support EEF (10222)

⁸² <https://www.euractiv.ro/euractiv-moldova/parlamentul-r.-moldova-a-aprobat-revenirea-la-sistemul-electoral-proportional-pe-liste-de-partid-15591> (2020-09-10)

Portfölj

EEF⁸³ stöder icke-statliga organisationer som representerar utsatta och marginaliserade grupper, så som kvinnor, romer, äldre, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Genom EEF stärks dessa grupper och erhåller små bidrag för att möjliggöra dialog med lokala och regionala beslutsfattare samt uppmuntrar till inkludering av deras perspektiv i policybeslut. EEF:s program ”Free and Fair elections” sätter fokus på rättvisa val som inkluderar hela samhället och möjliggör för personer från speciellt utsatta grupper att delta, bland annat genom ledarskurskurser som har getts under 2020. Positiva exempel på kvinnors ledarskap och lokala initiativ presenterades vid ett “#DemocracyTalks - Women’s leadership at local level” där kvinnors roll i förändring i samhället lyftes.⁸⁴

3.2.8 Mål 10: Friare och mer oberoende media

Strategimål

Covid-19-pandemin har haft en negativ inverkan på press och media i Moldavien, till exempel när det gäller redaktionellt arbete. Efterfrågan på nyheter har varit stark, vilket ses i ökad läsekrets på tidningars hemsidor och andra nyhetssidor. Journalister har dock arbetat på distans hemifrån, vilket har gjort det utmanande att möta den ökade efterfrågan⁸⁵. Pandemin har påverkat de finansiella tillgångarna, vilket i sin tur har minskat annonsintäkter som är en viktig inkomstkälla för olika oberoende mediekanaler. Mindre mediekanaler har begränsade resurser och medel att kunna föra ut sin information. Moldaviens Broadcasting Council kritiserades att det brast i transparens och öppenhet. Bland annat noterades fall där medlemmar av Broadcasting Council även hade partimedlemskap, vilket är emot villkoren för opartiskhet.⁸⁶

Portfölj

Sveriges reformsamarbete har ett flertal insatser som främjar ett friare och mer oberoende medieklimat i Moldavien. Som del av Moldova Competitiveness Project⁸⁷ inleddes arbetet med en MediaCor för att bidra till medieproduktion, digitala underhållningsindustri även med potential för att stärka investeringar och export. För att främja engagemang och intresse i miljöfrågor, rätten till en ren och hälsosam miljö, och yttrandefrihet ges kärnstöd till Association of the Environmental and Ecological Tourism Journalists of the Republic of Moldova (AJMTEM)⁸⁸, och för att stödja oberoende media som producerar kvalitetsinnehåll och bidra till faktabaserad, trovärdig journalistik startades ett samarbete med Internews Moldova⁸⁹. Dessutom gav svenska utrikesdepartementet ekonomiskt stöd till Independent Journalism Center i början av pandemin för att möjliggöra deras fortsatta arbete.

⁸³ Core support EEF (10222)

⁸⁴ <https://moldova.unwomen.org/en/noutati-si-evenimente/noutati/2020/11/democracy-talks> (2021-01-30)

⁸⁵ From March 9-23, the volume of internet traffic increased by almost 30% compared to the same period of the previous year. In total, Moldovan users consumed about 41 million gigabytes (GB), according to the National Agency for Regulation in Electronic Communications and Information Technology ([ANRCETI](http://anrceti.md)).

⁸⁶ <http://media-azi.md/en/stiri/parliaments-contest-two-vacancies-bc-began-accusations-political-interests> (2020-09-15)

⁸⁷ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

⁸⁸ Core-support AJMTEM (14346)

⁸⁹ Internews: Support to Moldovan media and innovative media literacy efforts (14427)

3.2.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Strategimål

Marginaliserade och utsatta grupper påverkades starkt av pandemin vilket är noterat under ett flertal strategimål. Dessutom, som nämns under mål 6, så har Moldavien ännu inte ratificerat Istanbulkonventionen. *Human Rights Council* under premiärministern påbörjade sitt arbete men har hittills bara haft ett möte. Inom det civila samhället skapades en ny allians med 14 icke-statliga organisationer som tillsammans utövar påtryckning för att förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna i Moldavien⁹⁰. Det finns bara en organisation som arbetar för hbtqi-rättigheter i Moldavien, GenderDoc-M. I Transnistrien togs ett steg mot minskad diskriminering när nu även personer som lever med HIV tillåts att adoptera.

Portfölj

Partners som UN Women⁹¹ och EEF⁹², arbetar nära representanter från marginaliserade grupper och driver de frågor som utgör utmaningar och svårigheter för dessa. Dessutom arrangerar de aktiviteter online för att tillhandahålla rådgivning och andra aktiviteter som stärker utsatta grupper. GenderDoc-M⁹³ distribuerade hygien- och matpaket för att stödja hbtqi-personer som förlorat jobb och inkomst på grund av covid-19. FN:s projekt för mänskliga rättigheter i Transnistrien⁹⁴ har fortsatt genomförandet av aktiviteter i största möjliga utsträckning med tanke på covid-19-begränsningar och svårigheter att resa in i regionen som uppstod under året (se mål 13). En *Sustainable Development Community Platform* med över 30 aktörer inom det civila samhället bidrog till att 95 personer fick profylax före HIV-exponering (fördubblade målet); 35 kvinnor som lever med HIV deltog i ett mentorprogram som syftar till att stärka kunskapen om rättigheter, minska självstigma och få psykosocialt stöd; och 850 samtal om våld i hemmet mottogs genom telefonhjälpelinjer.

3.2.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv

Strategimål

Utmaningarna inom jämlikhetsarbetet kvarstår och har i vissa hänseenden ökat på grund av pandemin. Förutom könsbaserat våld och kvinnornas utsatthet som nämns under tidigare mål, omfattar utmaningar kvinnors roll inom den ekonomiska sektorn. Innan pandemin hade kvinnors entreprenörskap förbättrats men de var en minoritet i näringslivet.⁹⁵ Var femte anställd kvinna anger att de har utsatts för sexuella trakasserier på sin arbetsplats.⁹⁶ Pandemin har också medfört ekonomiska problem som förlorad eller reducerad inkomst där speciellt kvinnor är drabbade. Stängningen av

⁹⁰ http://api.md/news/view/ro-o-coalitie-de-14-ong-uri-va-insista-ca-parlamentul-sa-adopte-unele-proiecte-de-legi-privind-drepturile-omului-de-care-deputatii-au-uitat-2275#disqus_thread (2020-09-10)

⁹¹ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

⁹² Core support EEF (10222)

⁹³ Core support GenderDoc-M (11906)

⁹⁴ One UN Joint Action in Human Rights in the Transnistrian region 2019-2022 (12719)

⁹⁵ Studien utvecklades inom det gemensamma FN-programmet "Stärka det nationella statistiska systemet", med stöd av UN Women, UNDP Moldavien och Sverige

⁹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=MMzBHMA2RJ0&fbclid=IwAR1nWX0mej-93bKz646zL6WDpjmxwp-aWA8wGCRsqnHchtkGJ6nVJj5GQUg> (2020-02-20)

förskolor, skolundervisning för barn i hemmet, förbud att gå på lekplatser, har också ökat belastningen på kvinnor⁹⁷. Andelen kvinnor som har smittas med coronaviruset är fler än män, men det är en högre andel män som har avlidit.

Portfölj

Jämställdhet fortsätter att genomföra samtliga insatser inom reformsamarbetet med Moldavien. Sveriges roll för att främja kvinnors rättigheter och möjligheter är självklar inom reformsamarbetet och Sveriges närvaro i Moldavien. UN Women⁹⁸ och EBRD Women in Business⁹⁹ arrangerade möten för att diskutera kvinnors situation under och efter pandemin. Vid dessa möten deltog, representanter från myndigheter och statliga entiteter, kvinnliga borgmästare och lokala ledare, representanter från organisationer inom det civila samhället som arbetar med att bekämpa våld i nära relationer, eller kvinnors ekonomiska möjligheter. Som ett första steg bidrar dessa möten till en ökad förståelse för kvinnors situation. Dessutom uppmuntras kvinnors företagande som en del av innovationscentret Tekwill¹⁰⁰, inom turistindustrin och i textilier (till exempel Ziphouse)¹⁰¹.

3.2.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Strategimål

Relationen mellan Chisinau och Tiraspol / Transnistrien har blivit alltmer ansträngd under året. Covid-19 bidrog ytterligare att försämra situationen. Bland annat infördes nya "gräns"kontroller (som strider mot författningen) för att kontrollera inresor till Transnistrien; dessa gränskontroller upphörde under början av 2021. Det har varit utmanande att få en förståelse och bedöma situationen för covid-19 och mänskliga rättigheter i regionen eftersom det inte har funnits möjlighet att resa in. Aktörer inom det civila samhället har rapporterat om flera kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Transnistrien-regionen under pandemin.¹⁰² De-facto myndigheterna i Tiraspol godkände en ny lag om "extremism" som kvalificerade många aktiviteter av mänskliga rättighetsaktivister och företrädare för politisk opposition som detta och har medfört arrestering och hot.

Förhållandet mellan Chisinau och Comrat kvarstår som tidigare utan några större utmaningar eller förändringar, förutom tillägg till lagar inom offentlig förvaltning som förtydligar Gaguziens status¹⁰³.

Portfölj

Portföljen för att öka förtroendet mellan parter som Chisinau-Tiraspol och Chisinau-Comrat är fortfarande relevant för situationen, även under pandemin. Till viss del påverkade pandemin den förtroendeskapande komponenten eftersom många av dessa åtgärder syftar till att öka samarbetet och konfliktlösningen där det behövs personliga möten och utbyten. Mänskliga rättighetsprojektet i

⁹⁷ <https://moldova.unwomen.org/en/noutati-si-evenimente/noutati/2020/06/covid19-impact-assessment> (2020-09-15)

⁹⁸ Support to UN Women Moldova in SN 2016-2020 implementation (55120022)

⁹⁹ EBRD Women in Business Programme Moldova (55120031)

¹⁰⁰ ICT Excellence Center ICTEC/Tekwill (55120002)

¹⁰¹ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

¹⁰² Promo-Lex / National Endowment for Democracy. 2020. SITUAȚIA RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ PE TIMP DE PANDEMIE COVID-19, accessed through <https://www.moldova.org/en/human-rights-violation-in-the-transnistrian-region-during-the-covid-19-pandemic-new-reported-cases/>

¹⁰³ <http://www.infotag.md/rebelion-en/289446/> (2021-02-26)

Transnistrien¹⁰⁴ påverkas av pandemin (som även tas upp under strategimål 11) och det har varit utmanande att bedriva arbetet med att främja mänskliga rättigheter, samt upprätthålla kommunikationen om mänskliga rättighetsfrågor på båda sidor av floden Nistru. Den politiska dialogen mellan Chisinau och Comrat¹⁰⁵ flyttades online som en följd av pandemin. Arbetet kunde fortgå och kunskap om autonomi och decentralisering stärktes genom virtuella sammankomster.¹⁰⁶ Denna insats bidrog till de lagar som tydliggör Gagauziens roll och som nämns ovan.

Som nämnts under strategimål 2, genomförde AdTrade-projektet¹⁰⁷, under ledning av UNDP, ett antal utbildningar och gav stöd till entreprenörer från båda sidorna av floden Nistru. MCP¹⁰⁸ arbetar med små och medelstora företag i både Gagauzien och Transnistrien inom branscher som textil, vin och turism. EEF¹⁰⁹ har i sitt arbete vidarebefordrat medel till aktörer i regionerna Transnistrien och Gagauzien. EcoContact¹¹⁰ genomför också samarbete med icke-statliga organisationer på landsbygden och regioner som arbetar med miljöskydd, bland annat från de som är aktiva i Gagauzien och vänstra sidan av floden Nistru (Transnistrien). Gemensamma aktiviteter genomförs för samarbetspartners, med ytterligare engagemang mellan miljöaktörer från andra regioner. Aktiviteter som dessa bidrar till att bygga förtroende mellan parter, även när dessa insatser inte uttryckligen har det som ett huvudmål.

3.3 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

3.3.1 Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi

Strategimål

Som observerat under 2020-års torka, är Moldavien fortsatt sårbar för klimatförändringar. Förutom att ha en direkt inverkan på jordbrukssektorn innebär klimatförändringarna risker för vattenkvaliteten och tillgången till vatten, som redan i dagsläget utgör en utmaning. Även om en tredjedel av Associeringsavtalet med EU (se nedan) berör miljö- och klimatrelaterade regelverk så omsätts reformerna långsamt i praktiken. Moldavien lämnade in sin *National Determined Contribution* till UNFCCC, med en ökad ambition om reducering av växthusgaser som är förutsättningen för tekniskt samarbete och utbyte av teknologi.¹¹¹ Sedan 2014 har Moldavien antagit ett flertal viktiga beslut och lagar som uppfyller EU:s regler och förordningar och enligt associeringsavtalet. Ändå är genomförandet bristfälligt som ett resultat av institutioners svaghet, ofullständig institutionell reform inom miljösektorn och korruption.

¹⁰⁴ One UN Joint Action in Human Rights in the Transnistrian region 2019-2022 (12719)

¹⁰⁵ Strengthening Capacities for a Better Functioning Gagauz Autonomy in MD '19-'21 (13292)

¹⁰⁶ Ytterligare information finns här <https://gagauziadialogue.md/>

¹⁰⁷ UNDP Building Capacities for Trade Transnistria 2019-2022 (12217)

¹⁰⁸ USAID Competitiveness Enhancement Project (55120020)

¹⁰⁹ Core support EEF (10222)

¹¹⁰ Core support EcoContact (12043)

¹¹¹ <https://sdg.iisd.org/news/moldova-becomes-fourth-country-to-submit-2020-ndc-under-paris-agreement/> (2020-09-15)

Portfölj

EcoContact¹¹² är en av de ledande organisationerna inom civilsamhället och som aktivt har varit del av att kommentera på underlag till lagförslag och utkast till regeringsbeslut, för att garantera den nyligen antagna miljölagstiftningen. EcoContact organiserar offentliga diskussioner, även i de olika regioner av Moldavien. Under det gångna året genomförde EcoContact också utbildningar för domare, åklagare, advokater, poliser och miljöinspektörer om efterlevnad av miljölagstiftningen.

3.3.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Strategimål

Avfallsslagen, där behovet av att förverkliga principen om ”utökat producentansvar” antogs för fyra år sedan, men därefter har processen stagnerat. Det finns ett ökat intresse för företag att tillämpa principer för gröna kontor och gröna evenemang, men miljömedvetenheten är fortsatt låg. I och med pandemin flyttade miljöaktivism online med olika evenemang och diskussioner om covid-19-relaterat avfall, organiskt jordbruk, och klimatåtgärder.

Portfölj

EcoVisio¹¹³ och EcoContact¹¹⁴ gav utbildningar till organisationer och företag om att tillämpa gröna kontor och gröna evenemang. En informationsaffisch¹¹⁵ om hantering av potentiellt kontaminerat avfall från hushåll och institutioner som drabbats av covid-19 distribuerades till medicinska institutioner såväl som till HoReCa (hotell, restauranger och kaféer). EcoContact publicerade ett underlag om hur antibakteriella lösningar som är säkrare för miljön kan väljas för att till exempel skydda vattenkvaliteten.¹¹⁶ Kärnstödet till EcoVisio och EcoContact kompletteras av ett projekt som genomförs av UNDP; *Resilient Communities through women empowerment*¹¹⁷. Projektet syftar till att arbeta på lokal nivå (lokala myndigheter, företag, hushåll) inom 30 samhällen inom sex regioner och tillämpa klimat- och miljövänliga metoder, tillvägagångssätt och beteende.

3.3.3 Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi

Strategimål

Situationen har varit oförändrad under de senaste åren med fortsatta utmaningar att leverera tjänster av god kvalitet inom vatten, avlopp och avfallshantering. Moldavien godkände ett avtal med europeiska investeringsbanken om ett lån på EUR 100 miljoner för utveckling av infrastruktur för

¹¹² Core support EcoContact (12043)

¹¹³ Core support EcoVision (12042)

¹¹⁴ Core support EcoContact (12043)

¹¹⁵ <https://www.ecocontact.md/2020/06/11/sfaturi-privind-gestionarea-corecta-a-deseurilor-pe-timp-de-covid-19/> (2020-09-10)

¹¹⁶ <https://www.ecocontact.md/2020/04/28/ce-ascund-dezinfectantii-in-raport-cu-sanatatea-si-mediul/> (2020-09-15)

¹¹⁷ Resilient communities through women's empowerment UNDP (55120032)

avfallshantering.¹¹⁸ Moldavien har över 3000 icke-auktoriserade dumpningsplatser.¹¹⁹ Återvinning saknas i princip helt. Den nuvarande pandemin blottade svagheter i hälso- och sjukvårdssystemet, även inom avfallshantering av medicinska produkter. Moldaviens lagstiftning som hanterar medicinskt avfall tillämpas inte i tillräcklig omfattning. Moldavien drabbades hårt av torka under det gångna året. Diskussioner om användningen av grundvatten för bevattning är åter aktuell men miljöexperter menar att grundvattnet är för salt och skadar jorden. Det finns inte heller tillräckligt med information om tillgänglig mängd grundvatten. Bevattningssystem från ytvatten (floderna Dniester och Prut) är inte tillräckligt utvecklade och / eller underhållna. Moldavien är ett av de mest drabbade länderna i regionen av klimatförändringar¹²⁰. Minskad tillgång på vatten är en av effekterna av klimatförändringen.

Portfölj

EcoContact¹²¹ publicerade artiklar med rekommendationer om hantering av medicinskt avfall från sjukhus och arbetar fram en handlingsplan med miljöskyddsavdelningen. Konsekvensstudien om Nistru Vattenkraftverkets miljöpåverkan och möjligheter att minska riskerna för problem med dricksvattenförsörjningen och jordbruksproduktionen¹²² ger fortsatt stöd i förhandlingarna runt ett avtal om Vattenkraftverkets funktion. Samarbetet med svenska Strålsäkerhetsmyndigheten för att bygga lagringsanläggningar för radioaktivt avfall¹²³ fortsätter inom de förutsättningar som finns med avsaknad av en moldavisk motpart. EU avser att bidra med ytterligare medel genom Sida för detta ändamål¹²⁴.

4. Implikationer

Utöver socio-ekonomisk återhämtning efter covid-19-pandemin kvarstår arbetskraftsutvandringen som Moldaviens största utmaning. För att ge stöd till ambitionen att närma sig EU kommer vidare steg att behöva tas främst i frågor som reformer inom rättsväsendet och hanteringen av den storskaliga korruptionen. Vidare bevakas områden som jämställdhet, civilsamhällets utrymme, anti-diskriminering, minoritetsfrågor, utbildningsfrågor och miljöfrågor. Utveckling inom dessa områden måste fortsätta att uppmärksammas i de gemensamma stödsatserna genom EU och multilateralt genom andra aktörer, men även för den bilaterala stödprogrameringen. Hur det nya regeringsprogrammet genomförs under 2020 och hur detta påverkar reformarbetet följs kontinuerligt och kommer att vara vägledande för framtagandet av den kommande strategin.

Speciellt reformsamarbetet inom det andra stödområdet, *stärkt demokrati*, bidrar med positiva ingångspunkter och stödjer analysen för det diplomatiska arbetet på ambassaden. Reformsamarbetet stärker ambassadens politiska dialog, vilket inte minst är en tillgång under det svenska ordförandeskapet inom OSSE. Kontaktytor med aktörer i Transnistrien som byggts upp genom många

¹¹⁸ <http://adrcentru.md/libview.php?l=ro&idc=340&id=3695&t=/News/Contractul-de-finantare-intre-Republica-Moldova-si-Banca-Europeana-de-Investitii-privind-implementarea-Proiectului-Deseuri-solide-in-Republica-Moldova-a-fost-ratificat/> (2020-09-10)

¹¹⁹ <https://ecopresa.md/gunoistea-chisinaului/> (data from 2015) (2020-09-10)

¹²⁰ <https://zoinet.org/wp-content/uploads/2018/02/CCEE-English-web.pdf> (2020-09-10)

¹²¹ Core support EcoContact (12043)

¹²² Study on Environment and Social Impact of the functioning of the Dniester HPC (12109)

¹²³ Radioactive Waste Management Moldova (13663)

¹²⁴ Planit nummer ännu ej tillgängligt

års reformsamarbete bidrar positivt till möjligheterna att verka för stärkandet av svenska prioriteringar för ordförandeskapet, såsom jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige har hög trovärdighet i dessa frågor, också i Tiraspöl där det ofta är svårare att tränga igenom med denna typ av insatser. Något som under 2021 kan vara betydelsefullt också för OSSE-ordförandeskapet.

Svenskt reformsamarbete kan fortsatt spela en viktig roll för Moldaviens utveckling under och bortom 2021.

Annex: Rapport P6 finansiellt år 2020

All data in report is per December 31, 2020. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2020: 1 274 571 KSEK

Total Strategy Outcome 2020: 118 968 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		118 968
	Eastern Europe: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Eastern Europe: Partner countries better fulfil EU requirements for entering into and applying association agreements, including deep and comprehensive free trade areas (AAs/DCFTAs).	24 448
		Eastern Europe: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	29 249
		Total	53 697
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Eastern Europe: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	3 650
		Eastern Europe: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	-786
		Eastern Europe: A more efficient judiciary that guarantees the right to a fair trial and includes a developed system of sanctions, in accordance with European standards	901
		Eastern Europe: Reduced gender-based violence, hate crimes and human trafficking	7 255
		Total	11 020
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Eastern Europe: A more free and independent media	1 167
		Eastern Europe: To bring partner countries closer to meeting international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	7 683
		Eastern Europe: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	6 262
		Eastern Europe: Increased trust between the parties in prolonged conflicts	9 286
		Eastern Europe: A more diverse civil society including political parties with strong popular support	16 199
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Eastern Europe: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	6 477
		Total	47 075
	Eastern Europe: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Eastern Europe: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	7 176
		Eastern Europe: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	0
		Total	7 176

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 8th year with total duration of 8 years.

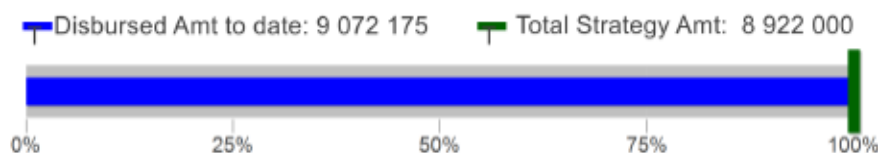
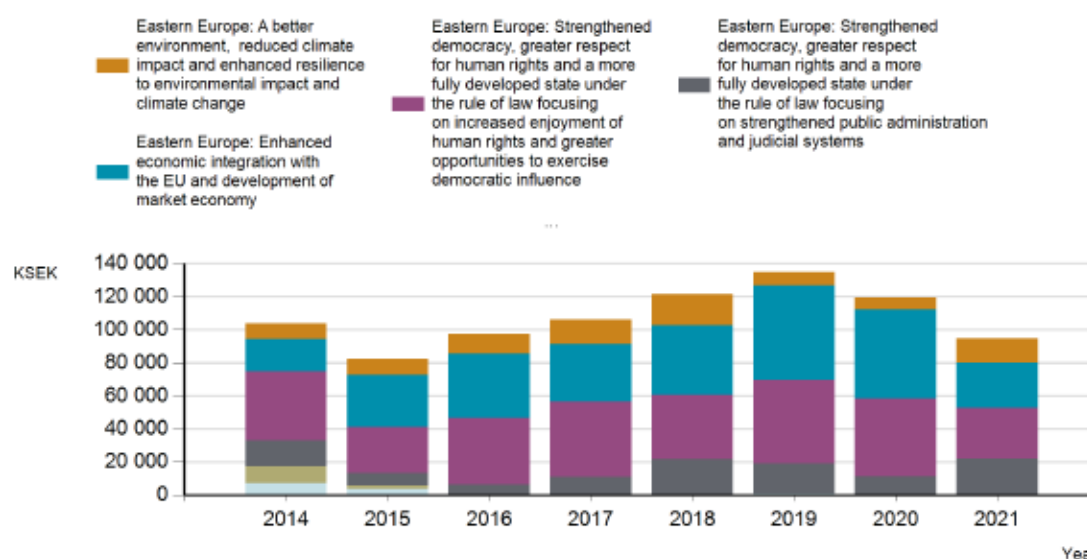

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

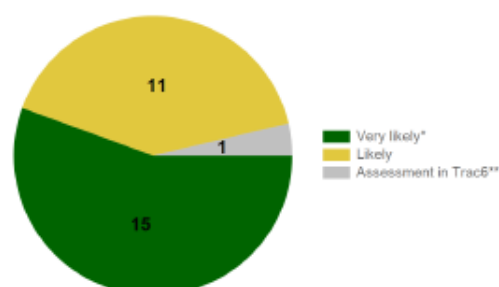
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

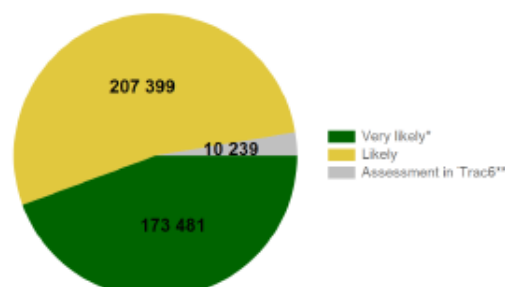
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2020 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2020 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Moldova	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	8 522	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	117 898	118 493
	33 Strategiskt inriktade bidrag	3 745	0
	Total	130 165	118 493

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.